ALTA-UTBYGGINGEN

Utgitt av

NVE-Statskraftverkene

Historikk

1970 — Statskraftverkenes planlegging Alta starter

1973 — Stortinget vedtar varig vern av Masi. Samtidig vedtar Stortinget at Altavassdraget skal konsesjonsbehandles.

1974 — Konsesjonsbehandlingen begynner

1976 — Planen om regulering og overføring av Iešjav'ri blir tatt ut av prosjektet.
Kautokeino kommunestyre går i møte 19. januar med 12 mot 5 stemmer mot utbyggingen.
— Alta kommunestyre går i møte 2. mars med 30 mot 13 stemmer mot utbyggingen.
— Finnmark fylkesting går i møte 2. april med 24 mot 11 stemmer inn for utbygging av Altaelva med regulering av Vir'dnejav'ri.

1978 — Olje- og energidepartementet fremmer 10. mars proposisjonen om regulering av Vir'dnejav'ri og bygging av kraftverket. Iešjav'ri, Iešjåkka, Joat'ka, Fal'lejåkka og Gålgutjåkka foreslås varig vernet.
— Industrikomitéen legger 3. november fram sin innstilling.
— Stortinget vedtar 30. november med 90 mot 36 stemmer regulering og utbygging slik det var foreslått proposisjonen. Iešjav'ri, Iešjåkka, Joat'ka'javrit og Joat'kajåkka, Fal'lejåkka og Gålgutjåkka vedtas varig vernet. Stortinget vedtar samtidig varig vern av vassdragene Skai'di og resterende vassdrag Kvænangen i Finnmark.

1979 — Stortinget vedtar 6. juni med 108 mot 34 stemmer at Altasaken ikke skal gjennopptas i Stortinget.

Kgl.res. 15. juni.

Iešjav'ri. Varig vernet.

Vannretning

Alta kraftverk bygges av NVE-Statskraftverkene. Statskraftverkene skal dekke 60 prosent av utbyggingskostnadene mens Finnmark fylke skal stå for 40 prosent. Stat og fylke får eierandeler i samme forhold.

Kraftverket er beregnet til ca. 600 mill. kroner etter kostnadsnivået pr 1 10.1978. I dette beløp er medregnet ca. 55 mill. i renter

Utbyggingen

Altaelva har en total lengde fra sitt utspring i grensetraktene mot Finland og til Altafjorden på 170 km. Alta kraftverk, som skal bygges i Šav'čo ca. 40 km fra utløpet i Altafjorden, får ingen overføringer fra andre vassdrag. Utbyggingen vil direkte berøre ca. 20 km av Altaelva fra Ladnetjav'ri ti utløpet Joat'kajåkka.

Vannmagasinet

Innsjøen Vir'dnejav'ri blir kraftverkets eneste magasin. I en meget trang og dyp kløft ca. 5 km nedenfor Vir'dnejav'ris utløp skal det bygges en betongdam som fra bunnen av kløften og opp til damkronen vil måle 110 meter Magasinet blir ca. 18 km langt. Langs Vir'dnejav'ri blir det neddemt et areal på ca. 2,8 kvadratkilometer Største oppdemmingshøyde blir ca. 15 meter over naturlig vannstand i Vir'dnejav'ri, mens vannet skal kunne senkes ca. 5 meter under naturlig vannstand.

Magasinet vil tilsvare ca. 6 prosent av den vannmengde som i et middels år renner ut fra Vir'dnejav'ri.

Dammens plassering ved Šav'čo.

Kraftstasjonen

Kraftstasjonen med tunnelsystem skal ligge inne i fjellet på østsiden av Altaelva. Adkomsten til stasjonen vil skje gjennom en tunnel med inngang ca. 300 meter nedenfor Joat'kajåkkas samløp med Altaelva. Vannet tas inn like ovenfor betongdammen og slippes ut igjen der Joat'kajåkka renner sammen med Altaelva ca. 2 km nedenfor dammen. Det blir således disse 2 km som får sterkt redusert vannføring. Utløpet fra kraftstasjonen ble flyttet hit opp slik at den lakseførende del av Altaelva, ca. 40 km, ikke skal miste vann.

Kraftstasjonen vil få to maskiner (aggregater). Den ene vil kunne produsere opptil 100.000 kilowatt, den andre opptil 50.000 kilowatt. Det vil ikke bli bygget noen andre magasiner enn Vir'dnejav'ri. For også å kunne utnytte flomvannet bedre til kraftproduksjon, kan det senere bli aktuelt å sette inn en tredje maskin.

Hvis kraftproduksjonen må stoppe på grunn av ledningsbrudd eller feil i maskineriet, vil det likevel bli sluppet vann, slik at en sikrer pålagt minstevannføring i den lakseførende del av Altaelva.

Kraftledninger

Alta kraftverk skal koples til stamledningen Alta-Lakselv som går like ved. Det vil bli et koplingsanlegg utenfor kraftstasjonen og en ca. 2 km lang tilknytningsledning. Statskraftverkene er pålagt å bygge en høyspentledning fra Alta kraftverk til Masi for å sikre kraftleveringen til dette område.

Veger

Fra Stilla i Tverrelvdalen blir det bygget ca. 25 km ny veg fram til anlegget ved Šav'čo. Eksisterende veg i Tverrelvdalen må utbedres noe. Det er bestemt at anleggsvegen skal være stengt for allmenn ferdsel i byggeperioden. Miljøverndepartementet vil senere avgjøre om den skal holdes stengt når anleggstiden er over

Steintipper

Sprengstein fra tunnelarbeidene vil bli plassert i terreng ved Šav'čo. Plasseringen vil skje etter grundig planlegging og vurdering i samråd med lokale myndigheter og Natur- og landskapsavdelingen i Vassdragsdirektoratet.

Landskapspleie

Innenfor en rimelig økonomisk ramme plikter Statskraftverkene å sørge for at dam, anleggsveger o.a. får en slik plassering og utførelse at det landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig. Natur- og landskapsavdelingen Vassdragsdirektoratet skal føre tilsyn med at dette skjer

Byggeperioden

Anleggsarbeidene starter med bygging av veg til Šav'čo der hele anleggsvirksomheten skal foregå. I Šav'čo-området blir det etablert verksteder, lager, kontorer, brakkeforlegninger m.m., men alt dette vil bl fjernet når byggeperioden er slutt. I Alta-området bygges det derimot en del boliger som vi bl stående.

Fremdriftsplan:

1979-80: - Vegbygging - tilrigging
1980 - Tunnelarbeidene starter
1983-85: - Betongdammen bygges
1985-86: - Kraftverket settes i drift
1986-87· - Diverse etterarbeid og opprydding

Arbeidsstyrken vil variere og kommer på det høyeste opp i vel 300 personer

Nedenfor utløpet av Alta kraftverk.

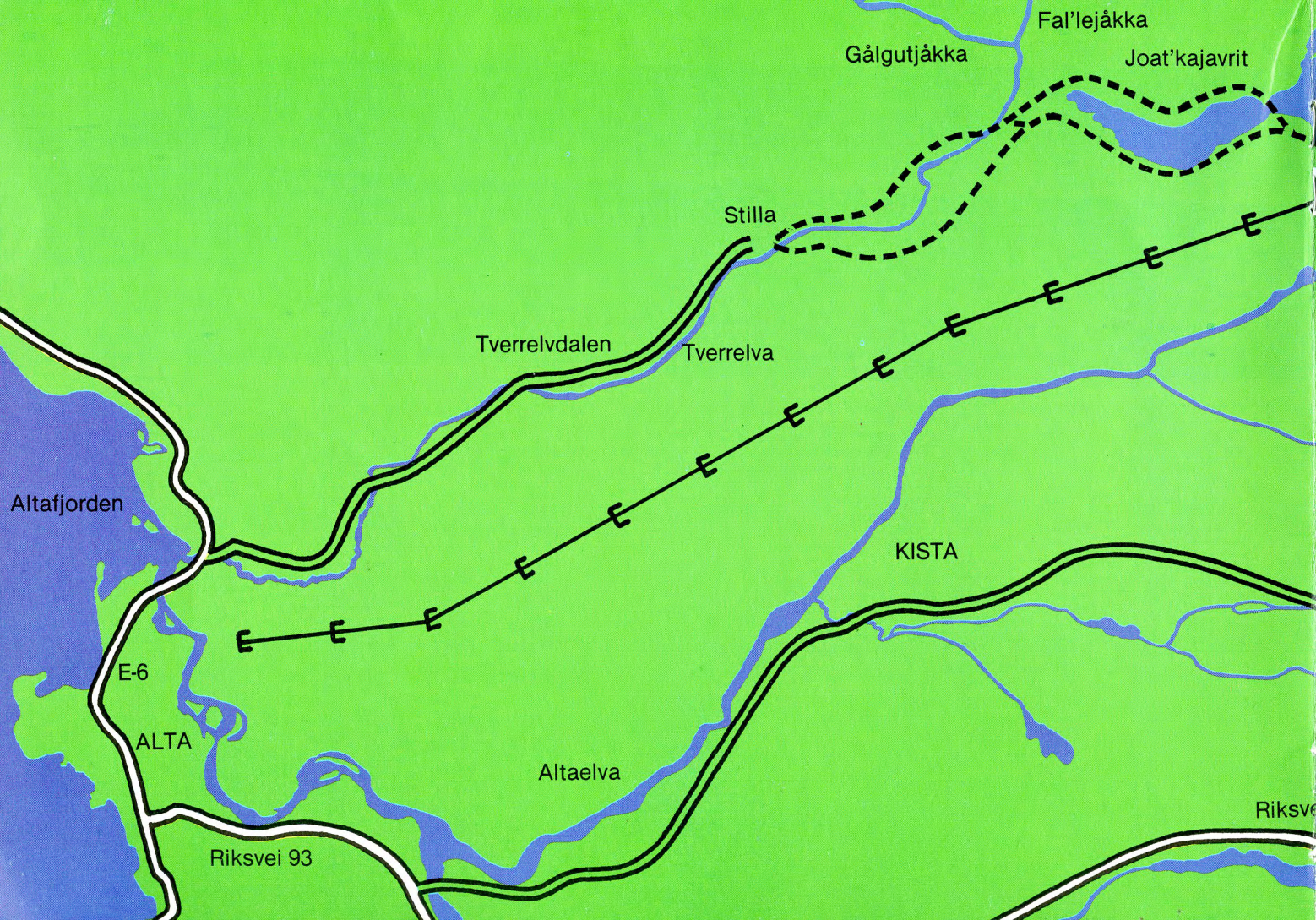
Fal'lejåkka
Gålgutjåkka
Joat'kajavrit
Stilla
Tverrelvdalen
Tverrelva
Altafjorden
KISTA
E-6
ALTA
Altaelva
Riksvei 93

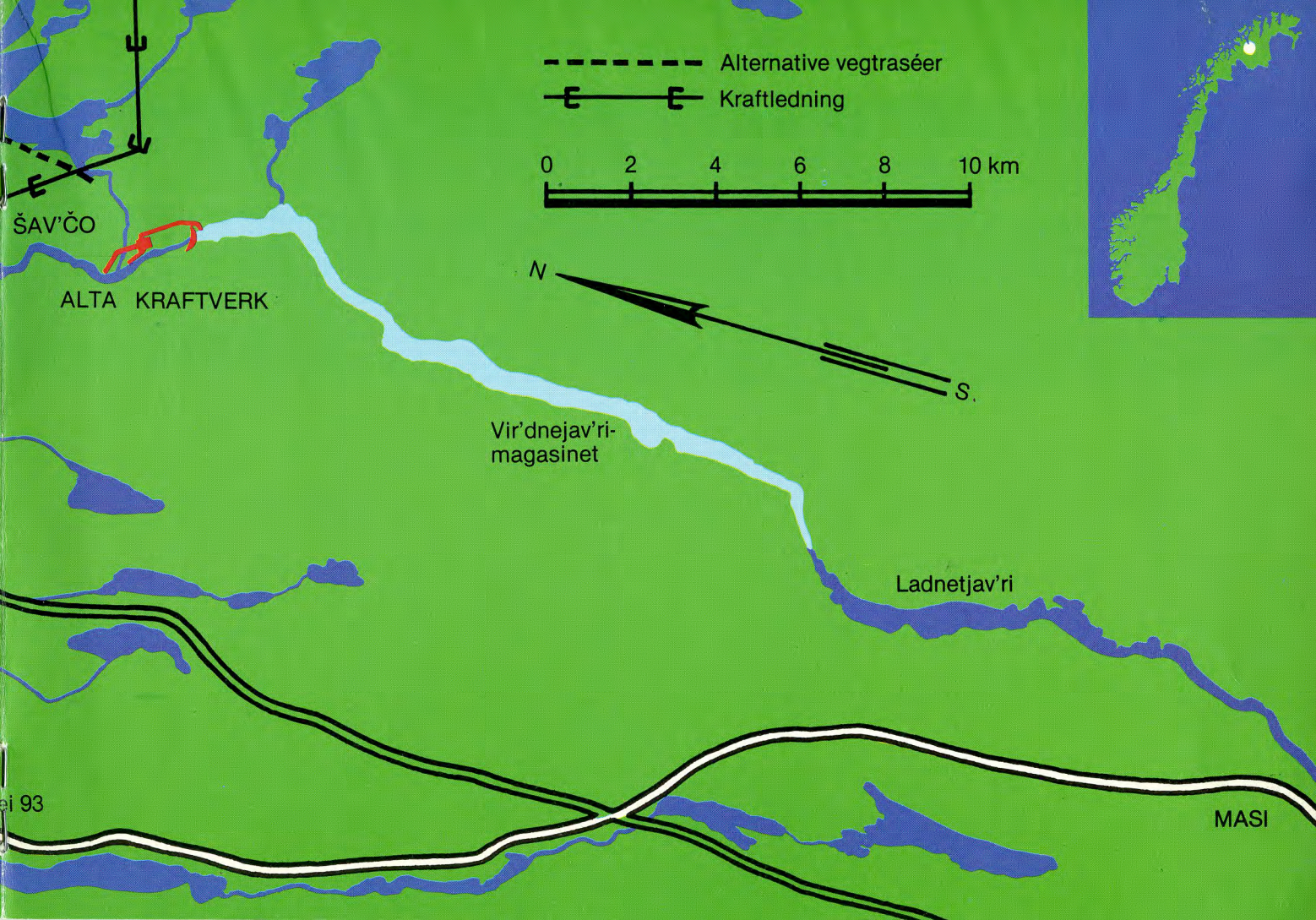
Alternative vegtraséer
Kraftledning
0 2 4 6 8 10 km
N
S
ŠAV'ČO
ALTA KRAFTVERK
Vir'dnejav'ri-
magasinet
Ladnetjav'ri
MASI

Driftsadministrasjon

NVE-Statskraftverkene skal i forbindelse med Alta kraftverk opprette en driftsadministrasjon for Nord-Troms og Finnmark, og denne er tenkt lagt ti Alta. Det må bygges driftsentral og administrasjonsbygg, og det vi her bli 15–20 arbeidsplasser

Virkninger

Det er foretatt et stort antall undersøkelser for å klarlegge eventuelle virkninger for f.eks. fiske-, reindrift- og friluftsinteressene. Antatte skadevirkninger som på denne måten er kommet fram, har vært medvirkende årsak til at planene ble endret fram mot Stortingets vedtak i 1978. Det kan nevnes at Joat'kajav'rit og lešjav'ri er tatt ut av planen, flytting av kraftverkets utløp, bestemmelser om vannivå Vir'dnejav'ri og bestemmelser om vannføring i elva til forskjellige tider av året.

Vannføringsforholdene i Altaelva nedenfor kraftverket er vist på egen figur der året 1973 er brukt som eksempel.

Utredninger

De viktigste utredninger som har hatt avgjørende innflytelse på prosjektet er følgende:

Norges geotekniske institutt:
Erosjonsforhold langs nedre del av Altaelva.

Statskonsulenten i reindrift:
Altareguleringens innvirkning på reindriftsnæringen.

Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk:
Fiskeribiologiske forhold.

Det norske meteorologiske institutt:
Mulig endringer i lokalklima.

NVE, Iskontoret:
Vanntemperatur og isforhold i Altaelva.

Norsk institutt for vannforskning:
Undersøkelser i Altaelva og Tverrelva.

Altaelva ca. 6 km nedenfor kraftverket.

Utdrag fra regulerings-bestemmelsene og manøvreringsreglementet

Hensynet til vilt, fisk, reindrift m.m.

Stortinget har bestemt at en både under anleggstiden og etter at kraftverket er satt i drift skal søke å forebygge skader på vilt- og fiskebestanden. Statskraftverkene er pålagt ansvaret for dette. Det skal tas særlig hensyn for å forebygge skader på laksens gyte- og fiskeplasser Altaelva som følge av tilslamming og annen forurensning av vassdraget.

Miljøverndepartementet eller den som får myndighet fra dette departementet, kan pålegge Statskraftverkene bl.a. følgende tiltak for å motvirke eller redusere skader på viltet og fisket.

- Utsetting av yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes. Laks som settes ut i Altaelva, skal være av elvas egen stamme.
- Bekoste vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser — også langtidsundersøkelser
- Bekoste bygging og drift av stamfisk- og settefisk-anlegg for laks ved Altavassdraget.
- Bekoste utvidet jakt- og fiskerioppsyn i anleggsperioden.
- Fastsette innskrenkninger av den alminnelige ferdsel på anleggsvegene etter at utbyggingen er fullført.
- Å bygge et ekstra inntak Vir'dnejav'ri-magasinet for å kunne hindre at tapping av kaldt bunnvann skal få uheldig virkning på fisket om sommeren.

Dersom det som følge av utbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestanden i området, kan departementet pålegge Statskraftverkene å bekoste tiltak utover de som er spesielt nevnt i reguleringsbestemmelsene. Det er likevel en forutsetning at utgiftene står i rimelig forhold til det som vinnes ved eventuelle tiltak.

Statskraftverkene skal hvert år betale 30.000 kroner til lappefogden i Vest-Finnmark til opphjelp av reindriften i de reinbeitedistrikter som blir berørt av reguleringene. Pengene skal disponeres av lappefogden i samsvar med godkjente planer

Vir'dnejav'ri.

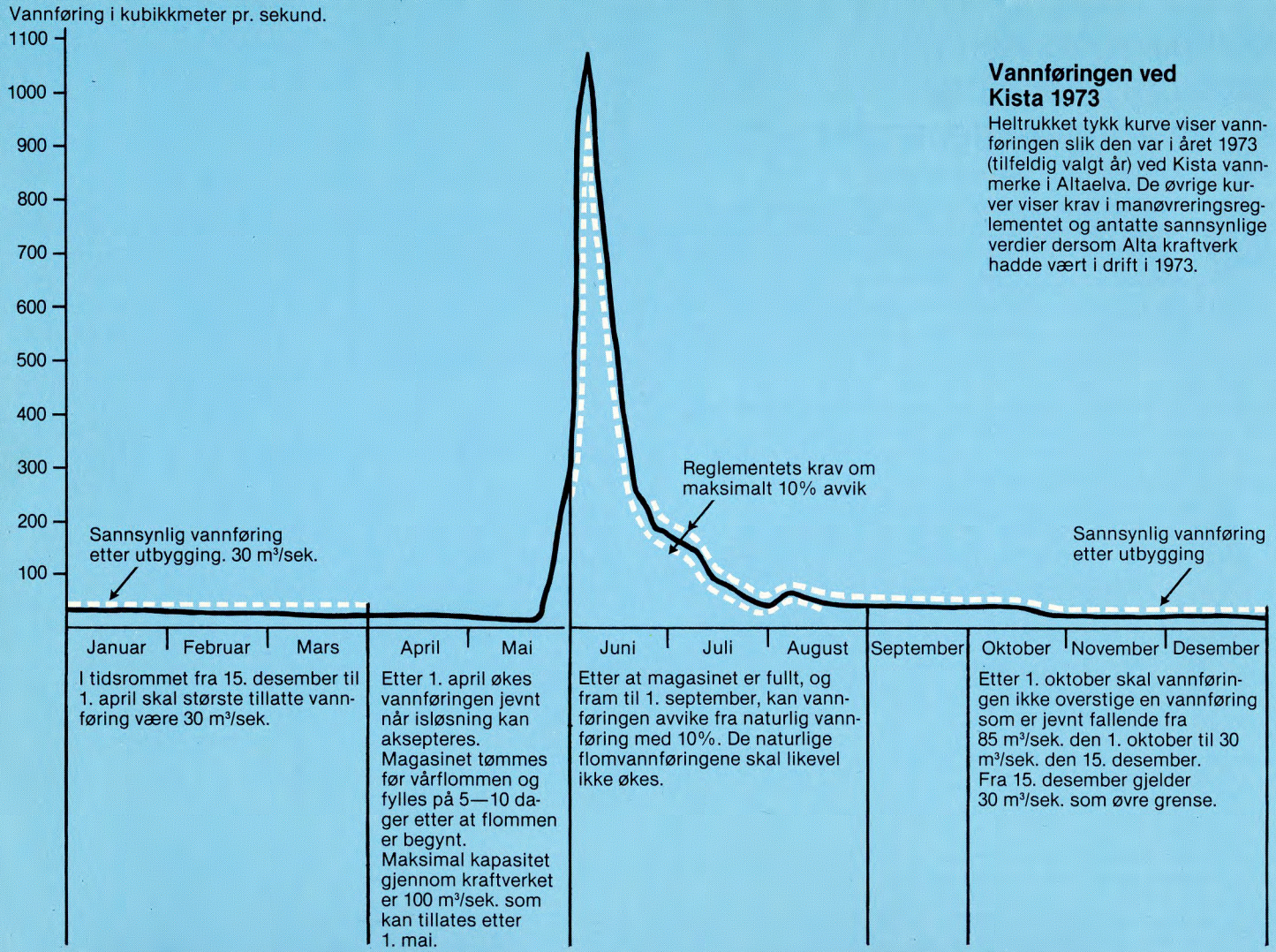

Vannføringen ved Kista 1973

Heltrukket tykk kurve viser vannføringen slik den var i året 1973 (tilfeldig valgt år) ved Kista vannmerke i Altaelva. De øvrige kurver viser krav i manøvreringsreglementet og antatte sannsynlige verdier dersom Alta kraftverk hadde vært i drift i 1973.

Vannføringen

Vir'dnejav'ri-dammen får fast overløp hvor vannet renner over når reguleringsgrensen er nådd. Dammen blir også utstyrt med flomluker Så sant det er mulig, skal ikke de naturlige flomvannføringer økes.

Både sommer og vinter skal tapping og fylling av vannmagasinet skje i samråd med en fiskerisakkyndig som oppnevnes av Miljøverndepartementet. I vintertiden skal det i tillegg skje samråd med Iskontoret. Dersom hensynet til laksefisket eller isforholdene i vassdraget gjør det nødvendig, kan Statskraftverkene i kortere eller lengre perioder pålegges å begrense kjøringen av kraftverket til en vannføring som svarer til den naturlige avrenning innenfor en grense på 10 prosent nøyaktighet.

I perioden etter at vannmagasinet er fylt, og fram til 1 september, skal vannføringen i Alta ikke avvike mer enn 10 prosent fra uregulert vannføring. Dette pålegget kan endres etter samråd med den oppnevnte fiskerisakkyndige og en representant for Alta Laksefiskeri I/S.

Ved kortere driftsstans må det sikres en vannføring nær opp til den aktuelle driftsvannføring.

Vedrørende vintertappingen vises til figuren på motstående side.

Reguleringsbestemmelser for statsregulering av Altavassdraget m.v. og Manøvreringsreglement for regulering i Altavassdraget foreligger i et særtrykk som kan fåes gratis ved henvendelse til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, Informasjonskontoret, Postboks 5091 Majorstua, Oslo 3.

Utgitt av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen Statskraftverkene 8.79.40 000.